

VÝUKA BEZPEČNOSTI PACIENTŮ V BAKALÁŘSKÝCH STUDIJNÍCH PROGRAMECH OŠETŘOVATELSTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE: DESKRIPTIVNÍ STUDIE

TEACHING PATIENT SAFETY IN UNDERGRADUATE NURSING CURRICULA IN THE CZECH REPUBLIC: A DESCRIPTIVE STUDY

Daniela Bartoníčková^{1,2}, Dominika Kohanová³, Katarína Žiaková¹

Abstrakt

Východiska: Vzdělání sester v oblasti bezpečnosti pacientů je v souvislosti s poskytováním kvalitní a bezpečné péče velmi důležité. Výuka bezpečnosti pacientů však bývá ve vzdělávacích studijních programech ošetřovatelství skryta a sociokulturní aspekty bezpečnosti bývají mnohdy opomíjeny.

Cíl: Identifikovat, jak a v jakém rozsahu je problematika bezpečnosti pacientů vyučována v bakalářských studijních programech ošetřovatelství v České republice.

Metody: Sběr údajů byl zrealizován od listopadu 2022 do ledna 2023. Online distribuce proběhla prostřednictvím nestandardizovaného dotazníku vytvořeného pro účely studie za pomoci odborníků z řad pedagogů. Výzkumný soubor tvořilo 13 vedoucích pracovníků ústavů/kateder ošetřovatelství z 16 oslovených v České republice. V rámci analýzy odpovědí na otevřenou otázku byla využita kvalitativní obsahová analýza.

Výsledky: Na všech fakultách je vyučována problematika bezpečnosti pacientů. Na pěti z nich je výuka realizována prostřednictvím samostatného předmětu, přičemž ostatní ji vyučují jako součást jiných předmětů, nejčastěji pak v rámci Ošetřovatelských postupů. Kvalitativní obsahová analýza vyústila v 6 témat týkajících se výuky bezpečnosti pacientů.

Závěr: V rámci výuky bezpečnosti pacientů je nejen důležité navýšení její integrace, ale i zaměření se na sociokulturní aspekty bezpečnosti nežli na instrumentální výkony.

Klíčová slova

bezpečnost pacienta, pregraduální vzdělávání, ošetřovatelství, výuka

¹ Ústav ošetřovatelství, Jesseniova lékařská fakulta v Martine, Univerzita Komenského v Bratislave

² Ústav ošetřovatelství, Fakulta zdravotnických věd, Univerzita Palackého v Olomouci

³ Katedra ošetřovatelství, Fakulta sociálních věd a zdravotnictva, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

Abstract

Introduction: Patient safety education for nurses is very important in the context of providing quality and safe care. However, patient safety education tends to be hidden in nursing curricula and sociocultural aspects of safety are often neglected.

Objective: To identify how and to what extent patient safety is taught in undergraduate nursing curricula in the Czech Republic.

Methods: Data collection was conducted from November 2022 to January 2023. Online distribution was through a non-standardized questionnaire designed for the study with the support of expert educators. The sample consisted of 13 heads of nursing institutes/ departments out of 16 respondents in the country. Qualitative content analysis was used to analyze the responses to the open-ended question.

Results: Patient safety is taught within all faculties. In five of them, it is taught as a separate subject, while the others teach it as part of other subjects, most often as part of Nursing Procedures. Qualitative content analysis resulted in 6 themes related to teaching patient safety.

Conclusion: It is not only important to increase its integration in patient safety education, but also to focus on sociocultural aspects of safety rather than instrumental performances.

Keywords

patient safety, undergraduate education, nursing, teaching

ÚVOD

Bezpečnost pacientů je mezinárodní prioritou při poskytování zdravotní péče a definována bývá jako: „Disciplína v sektoru zdravotní péče, která aplikuje metody vědy o bezpečnosti s cílem dosáhnout důvěryhodného systému poskytování zdravotní péče. Bezpečnost pacientů je také atributem systémů zdravotní péče; minimalizuje výskyt a dopad nežádoucích událostí a maximalizuje zotavení se z nich.“ (Emanuel et al., 2008, s. 6). Jedná se o základní atribut poskytované péče, přičemž nezastupitelnou úlohu v jejím zajištění plní zejména sestry (Stavrianopoulos, 2012). Velmi důležité je však jejich vzdělání v této problematice (např. Pearson a Steven, 2009; Steven et al., 2014; Mansour, 2012; Kirwan et al., 2019). V roce 2008 autoři Attree, Cooke a Wakefield uvedli, že vzdělávací osnovy oboru ošetřovatelství do značné míry postrádají důraz na bezpečnost pacientů, a upozornili na nutnost globálního řešení. Od té doby začala být bezpečnost pacientů ve vzdělávání více řešena.

V roce 2012 Mezinárodní rada sester (International Council of Nurses – ICN) uveřejnila stanovisko, ve kterém se apeluje na důležitost rozvoje znalostí sester týkajících se bezpečnosti pacientů (ICN, 2022). O rok později se Evropská federace sester (European Federation of Nurses – EFN) podílela na aktualizaci směrnice 2005/36/ES, ve znění 2013/55/EU, ve které jsou stanoveny minimální požadavky na vzdělávání sester odpovědných za všeobecnou péči. V oblasti kvality poskytované péče a bezpečnosti pacientů byly EFN stanoveny následující potencionální vzdělávací cíle: vytvoření a udržování bezpečného prostředí pro poskytování péče pomocí strategií pro zabezpečení kvality a řízení rizik; využití vhodných nástrojů k hodnocení a identifikaci skutečných a potencionálních rizik; monitorace bezpečnostních problémů a komunikace o nich s příslušnými orgány (European Federation of Nurses Associations, 2015).

Na podkladě studie z roku 2019 provedené ve 27 zemích Evropy bylo však odhaleno, že výuka bezpečnosti pacientů nebývá v ošetrovatelejších osnovách mnohdy specifikována. Často se v rámci výuky vyučují v souvislosti s bezpečností pacientů instrumentální výkony, jako je kontrola infekcí, mytí rukou, podávání léků, transfúzí (Kirwan et al., 2019). Lidské faktory a sociokulturní aspekty bezpečnosti, jako je například týmová spolupráce a efektivní komunikace, se tak mnohdy nevyučují nebo bývají v osnovách skryty. Studenti si tak tyto aspekty často neosvojují a tím pádem nerozvíjejí kritické uvažování a dovednosti v těchto oblastech (Mansour, 2012).

V České republice bylo již v roce 2015 Ministerstvem zdravotnictví České republiky (MZ ČR) v souladu s Akčním plánem č. 9 „Zdraví 2020“ rozhodnuto, že je nutné zlepšit edukaci zdravotnických pracovníků v oblasti řízení kvality a bezpečí. Poukázáno bylo na rozšíření výuky v této oblasti do pregraduálního studia a celoživotního vzdělávání lékařských/nelékařských pracovníků (MZ ČR, 2015). Odkazováno v souvislosti s tím bylo na Příručku bezpečí pacientů: Multiprofesní edici vytvořenou Světovou zdravotnickou organizací (MZ ČR, 2016). Téma bezpečí pacientů však bývá ve vzdělávacích osnovách bakalářských studijních programů ošetrovatelství po celém světě často skryta a důležité sociokulturní aspekty bezpečnosti, navzdory vyvinutým doporučením a vzdělávacím rámcům, nebývají do výuky dostatečně implementovány (např. Mansour, 2012; Kirwan et al., 2019; Lee et al., 2020).

CÍL

Cílem studie bylo zjistit, jak a v jakém rozsahu je problematika bezpečnosti pacientů zachycena v bakalářských studijních programech ošetrovatelství v České republice.

METODIKA

Charakteristika souboru

Všechny fakulty (n = 16), na kterých je realizováno vzdělávání studentů ošetrovatelství v České republice, byly osloveny s cílem participace na výzkumném šetření. Výzkumný soubor tvořili vedoucí pracovníci ústavů/kateder, přičemž byla zvolena metoda

dostupného výběru. Jediným předpokladem pro zařazení participantů do studie bylo poskytnutí informovaného souhlasu.

Sběr dat

Sběr údajů probíhal v období od listopadu 2022 do ledna 2023 a byl realizovaný prostřednictvím nestandardizovaného dotazníku týkajícího se obsahu problematiky bezpečnosti pacientů v bakalářských studijních programech ošetrovatelství. Aby byla zjištěna maximální odezva, byly jednotlivým vedoucím zaslány osobní e-maily s prosbou o vyplnění webového formuláře (Google Forms®). Pro případ neobdržení údajů byly zaslány celkově 3 připomínkové e-maily. Účast na výzkumném šetření byla dobrovolná a v rámci celého procesu byla zajištěna anonymita.

Popis metod a technik

Nástroj, který byl využit, byl vytvořen výzkumným týmem ve spolupráci s panelem odborníků složeným z vysokoškolských pedagogů s minimálně desetiletou zkušeností s výukou studentů ošetrovatelství. S těmito pedagogy byla realizována celkem dvě kola panelových diskusí. Konstruktivní připomínky byly náležitě prodiskutovány a zapracovány. V neposlední řadě byla provedena zjevná validita položek, kterou hodnotilo 5 nezávislých vysokoškolských pedagogů z různých fakult v České republice. Všechny položky byly označeny jako jasně a srozumitelně formulované.

Výstupem byl dotazník o šesti základních položkách, přičemž další tři byly určené pro specifikaci zjištěných informací. První otázka byla uzavřená, v níž bylo zjišťováno, zda se problematika bezpečnosti na dané fakultě vyučuje (možnosti: ano/ne). Druhá otázka byla směřována na výuku bezpečnosti pacientů jako samostatného předmětu. V případě kladné odpovědi byli respondenti přesměrováni na otázku týkající se specifikace ohledně názvu daného předmětu. V případě záporné odpovědi byly požadovány informace o její integraci do jiného/jiných předmětů. Následovala baterie tří otevřených otázek týkajících se témat v souvislosti s výukou bezpečnosti pacientů, časové dotace a počtu studentů při výuce bezpečnosti. Poslední otázka byla směřována na využívané výukové materiály k bezpečnosti pacientů (možnosti: ano/ne), přičemž v případě kladného stanoviska byla opět vyžadována jejich specifikace. Nástroj byl doplněn o socio-demografické údaje týkající se nabízených studijních programů v ošetrovatelství a počtu studentů ošetrovatelství v programech celkem. Doplnkovou položkou byla možnost uvedení jakýchkoliv poznámek.

Analýza dat

V rámci analýzy údajů byla využita deskriptivní statistika v MS Excel a odpovědi na otevřenou otázku týkající se výukových témat byly předmětem kvalitativní obsahové analýzy dle Mayringa (2014). Ta pak spočívá v tematickém kódování, na jejímž podkladě jsou jednotlivé výroky kategoricky kódovány. Induktivní tvorba kategorií pak zahrnuje 8 základních kroků, které byly ve výzkumném procesu dodrženy.

VÝSLEDKY

Výzkumného šetření se zúčastnilo celkem 13 vedoucích pracovníků z fakult, na kterých je realizováno vzdělávání v bakalářském studijním programu ošetřovatelství (míra odezvy: 81,3 %), a to vzhledem k nutnosti zařazení problematiky bezpečnosti do pregraduálního vzdělávání. Na všech zúčastněných fakultách byl realizován studijní program Všeobecné ošetřovatelství, přičemž na šesti z nich také program Pediatrické ošetřovatelství. Přibližný počet studentů v těchto studijních programech se pohyboval od 40 do 370 studentů.

Bezpečnost pacientů ve studijních programech ošetřovatelství

Ve všech bakalářských studijních programech Všeobecné ošetřovatelství / Pediatrické ošetřovatelství byla vyučována (n = 13) problematika bezpečnosti pacientů. Jako samostatný předmět probíhala výuka v rámci pěti fakult, a to pod názvy: „Kvalita a bezpečná péče ve zdravotnických zařízeních“ (n = 1), „Kvalita a bezpečí při poskytování zdravotní péče“ (n = 2), „Řízení kvality a bezpečí v ošetřovatelství“ (n = 1), „Řízení kvality a bezpečnosti zdravotnické péče“ (n = 1). Na fakultách, kde však nebyla vyučována jako samostatný předmět, se jednalo o její integraci do předmětů, jejichž výčet je předmětem tab. 1.

Tab. 1 Předměty zahrnující problematiku bezpečnosti pacientů

Předmět	Počet odpovědí (n)
Komunikace	2
Management ve zdravotnictví	5
Ošetřovatelské postupy	7
Organizace a řízení zdravotnictví	1
Ošetřovatelství	2
Ošetřovatelská péče v interních a chirurgických oborech	2
Ošetřovatelský proces	2
Zdravotnická dokumentace	1
Zdravotnické právo	1

Vzdělávání studentů ošetřovatelství o bezpečnosti pacientů

Jednotlivé kategorie týkající se výuky o bezpečnosti pacientů obsahovaly: Bezpečnost; Resortní bezpečnostní cíle; Nežádoucí události; Řízení rizik / nežádoucích událostí; Kvalitu; Řízení kvality (tab. 2). Z hlediska časové dotace výuky bezpečnosti pacientů ať už v rámci samostatného, či integrovaného předmětu se ve vzdělávacích programech

jednalo v průměru o 12 vyučovacích hodin (rozmezí: 10–30 hodin výuky), které jsou dané problematice v rámci semestru určeny. Při výuce bezpečnosti pacientů bývá v průměru 38 studentů (rozmezí: 15–50). Dále, jedenáct vedoucích pracovníků ústavů/kateder uvedlo, že využívají v rámci vzdělávání různé výukové materiály. Nejčastěji se jednalo o Resortní bezpečnostní cíle (n = 10), Příručku bezpečí pacientů (n = 3), dále pak také (n = 1): Rádce pacienta – Příručka ke zlepšení bezpečí pacienta, Akreditační standardy Spojené akreditační komise, o. p. s. (SAK), Doporučení Rady Evropy o bezpečnosti pacientů včetně prevence a kontroly infekcí spojených se zdravotní péčí, Doporučení pro bezpečnou praxi, Portál kvality MZČR, doporučené postupy, metodické materiály, standardy, normy a jiné.

Tab. 2 Výuková témata v souvislosti s bezpečností pacientů

Témata	Kategorizované odpovědi
Bezpečnost	Strategie bezpečného prostředí organizací (VP4) Bezpečné postupy (VP7)
Resortní bezpečnostní cíle (RBC)	RBC (VP1, VP2, VP3, VP5, VP6, VP7, VP8, VP11, VP12, VP13) - Bezpečná identifikace pacientů - Bezpečnost při používání léčivých přípravků s vyšší mírou rizikovitosti - Prevence záměny pacienta, výkonu a strany při chirurgických výkonech - Prevence pádů - Zavedení optimálních postupů hygieny rukou při poskytování zdravotní péče - Bezpečná komunikace - Bezpečné předávání pacientů - Prevence vzniku proleženin/dekubitů u hospitalizovaných pacientů
Nežádoucí události	Nežádoucí události ve zdravotnictví (VP1, VP2) Systém hlášení nežádoucích událostí (VP4) Základní informace o etiologii pochybení při poskytování zdravotní péče zejména s ohledem na roli lidského faktoru v této etiologii (VP13) Sorrorigenie a iatrogenie (VP7) Rizikové oblasti při poskytování zdravotní péče (VP8, VP13)
Řízení rizik/ nežádoucích událostí	Prevence nežádoucích událostí ve zdravotnických zařízeních, včetně sledování a vyhodnocení (VP4, VP8) Řízení rizik v ošetrovatelské péči a její indikátory (VP2, VP4) Nástroje prevence rizik – bezpečnostní řešení (VP13) Rizika při procesu objednávání, předepisování a podávání léčiv pacientům (VP13) Nejčastější chyby při vedení dokumentace (VP8) Informace týkající se rizik spojených s technickým provozem zdravotnických zařízení (VP13)

Kvalita	Kvalita a bezpečí zdravotní/ošetrovatelské péče (VP2, VP4, VP9) Indikátory kvality zdravotní/ošetrovatelské péče (VP2) Standardy v oblasti činnosti nelékařských zdravotnických pracovníků (VP1, VP2, VP10, VP12) Systémový přístup k zabezpečení kvality (VP2, VP4) Metody zabezpečení kvality ošetrovatelské péče (VP2, VP8) Portál kvality včetně sekce pro pacienty, platná legislativa (VP6)
Řízení kvality	Strategické řízení kvality zdravotní péče (VP3, VP4, VP7) Externí a interní systémy řízení kvality (VP2, VP4, VP8) Minimálními požadavky pro zavedení systému interního hodnocení kvality a bezpečí poskytovaných zdravotních služeb (VP4) Certifikace a akreditace (VP2, VP4, VP8) Ošetrovatelské audity (VP8) Systémové modely zvyšování kvality péče (VP4, VP6) Kontinuální zvyšování kvality ve zdravotnických zařízeních (VP4) Standardizace (VP4) Úloha top managementu v řízení kvality ve zdravotnických zařízeních (VP6) Úlohy středního a liniového managementu (VP4, VP8)

* VP – vedoucí pracovník

DISKUZE

Výsledky naší studie prokázaly, že bezpečnost pacientů je ukotvena ve studijních programech ošetrovatelství v České republice. Nicméně, pouze na pěti fakultách ze 13 je vyučována jako samostatný předmět, což potvrzuje zjištění Kirwan et al. (2019) z projektu RANCARE (Přidělovaná – chybějící ošetrovatelská péče: mezinárodní a multidimenzionální problém), že výuka bezpečnosti pacientů bývá v ošetrovatelských osnovách často skryta a nebývá vyučována systematicky. V České republice bývá nejčastěji součástí výuky předmětu Ošetrovatelské postupy. Nicméně, v mnoha studiích bylo prokázáno, že implementaci samostatného předmětu bezpečnosti do výuky studentů ošetrovatelství lze tuto bezpečnost posílit (např. Gleason et al., 2019; Torkaman, Sabzi a Farokhzadian, 2022).

Kvalitativní obsahovou analýzou byly odkryty jednotlivé domény zaměření výuky, která se více soustředila na problematiku kvality a jejího řízení. Identifikovány zde byly mnohé vyučované oblasti, které zahrnovaly problematiku v širší míře. Byť je kvalita a bezpečí neoddelitelná součást v rámci poskytování ošetrovatelské péče, neměla by se žádná z jejich složek opomíjet. Samotná bezpečnost bývá v České republice dle našich zjištění vyučována zejména prostřednictvím Resortních bezpečnostních cílů. Pouze na dvou fakultách se navíc vyučovaly také „Strategie bezpečného prostředí organizace“ a „Bezpečné postupy“. Nicméně, další oblasti jako je týmová spolupráce, efektivní

komunikace, a především kultura bezpečí pacientů (Ginsburg et al., 2012) zaznamenány nebyly. V rámci nežádoucích událostí, které se v kategoriích rovněž odrazily, byla tato problematika vyučována na 6 fakultách. S tím se úzce pojí i řízení bezpečnostních rizik, které bylo zachyceno ve 4 vzdělávacích studijních programech v České republice. Hlášení nežádoucích událostí a povědomí o systémech je důležitým faktorem ovlivňujícím celkové hodnocení bezpečnosti studenty ošetrovatelství (např. Farokhzadian et al., 2022; Kalánková et al., 2022). Zařazení výuky ohledně této problematiky do pregraduální přípravy studentů je proto nezbytné i v rámci dalších institucí.

Leotsakos et al. (2014) uvedli, že je potřebné více začlenit problematiku bezpečnosti pacientů do výuky. Na třech fakultách bylo uvedeno, že se v rámci výuky využívá Příručka bezpečí pacientů. Mansour (2015), který příručku hodnotil, uvedl, že v zahraničí bývá často ve výuce využívána a poměrně dobře pedagogy hodnocena.

Limity studie

Významným limitem studie může být metoda dostupného výběru respondentů a to, že nebyly získány odpovědi ze všech fakult v České republice, tudíž výsledky nemusí odrážet komplexní obraz řešené problematiky. Hodnocení vedoucích pracovníků ústavů/kateder mohlo být rovněž ovlivněno jejich subjektivismem. Kvalita výuky týkající se bezpečnosti pacientů nebyla předmětem hodnocení v rámci této studie, což může být podnětem pro další studie zabývající se podobnou problematikou. Dalším limitem může být i sběr údajů prostřednictvím webového formuláře.

ZÁVĚR

Bezpečnosti pacientů je v mezinárodním měřítku přisuzována stále vyšší důležitost. Její začlenění do výuky pregraduálních studijních programů je globální nutností. Výsledky z České republiky prokázaly, že byť je tato bezpečnost vyučována, stejně jako v mezinárodním měřítku není přistupováno v rámci její implementace do studijních programů ošetrovatelství systematicky. Stále bývá ve vzdělávacích osnovách často skryta, byť je její obsah s ohledem na jiné předměty zřejmý. V souladu s dalším posunem v poskytování kvalitní a bezpečné péče je potřebné se u studentů ošetrovatelství zaměřit také na výuku týmové spolupráce, efektivní komunikace, ale především kultury bezpečí pacientů.

Literatura

ATTREE, M., COOKE, H. and WAKEFIELD, A. Patient safety in an English pre-registration nursing curriculum. *Nurse Education in Practice* [online]. 2008, vol. 8, no. 4, p. 239–248. [cit. 16. 11. 2022]. ISSN 1873-5223. DOI: 10.1016/j.nepr.2007.09.003.

EMANUEL, L. et al. What Exactly Is Patient Safety? In: HENRIKSEN, K. et al. (eds.). *Advances in Patient Safety: New Directions and Alternative Approaches (Vol. 1: Assessment)* [online]. Rockville: Agency for Healthcare Research and Quality, 2008. Available from: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK43629/>.

EUROPEAN FEDERATION OF NURSES ASSOCIATIONS. *EFN Guideline for the implementation of Article 31 of the Mutual Recognition of Professional Qualifications Directive 2005/36/EC, amended by Directive 2013/55/EU* [online]. Brussels: European Federation of Nurses Association, 2015. [cit. 16. 11. 2022]. Available from: <http://www.efnweb.be/wp-content/uploads/EFN-Competency-Framework-19-05-2015>.

FAROKHZADIAN, J. et al. Patient Safety Competency and its Related Aspects in Professional Education among Nursing Students of Two Nursing Schools in Iran: A Comparative Study. *Nurse Media Journal of Nursing* [online]. 2022, vol. 12, no. 2, p. 223–232. [cit. 24. 1. 2023]. ISSN 2406-8799. DOI: 10.14710/nmjn.v12i2.42122.

GINSBURG, L. et al. The H-PEPSS: and instrument to measure health professionals' perceptions of patient safety competence at entry into practice. *BMJ Quality & Safety* [online]. 2012, vol. 21, no. 8, p. 676–684. [cit. 16. 11. 2022]. ISSN 2044-5423. DOI: 10.1136/bmjqs-2011-000601.

GLEASON, K. T. et al. The impact of an innovative curriculum to introduce patient safety and quality improvement content. *BMC Medical Education* [online]. 2019, vol. 19, no. 1, p. 1–8. [cit. 10. 7. 2023]. ISSN 1472-6920. DOI: 10.1186/s12909-019-1604-0.

INTERNATIONAL COUNCIL OF NURSES. *Position Statement* [online]. International Council of Nurses, 2022. [cit. 16. 11. 2022]. Available from: https://www.icn.ch/sites/default/files/inline-files/D05_Patient_Safety_0.pdf.

KALÁNKOVÁ, D. et al. Nursing Students' Perception of Patient Safety Culture During the Covid-19 Pandemic – Results of a Pilot Study. *Acta Medica Martiniana* [online]. 2022, vol. 22, no. 1, p. 45–53. [cit. 16. 11. 2022]. ISSN 1338-4139. DOI: 10.2478/acm-2022-0006.

KIRWAN, M. et al. Regulation and current status of patient safety content in pre-registration nurse education in 27 countries: Findings from the Rationing – Missed nursing care (RANCARE) COST Action project. *Nurse Education in Practice* [online]. 2019, vol. 37, p. 132–140. [cit. 16. 11. 2022]. ISSN 1873-5223. DOI: 10.1016/j.nepr.2019.04.013.

LEE, S. E. et al. Assessment of Patient Safety and Cultural Competencies among Senior Baccalaureate Nursing Students. *International Journal of Environmental Research and Public Health* [online]. 2020, vol. 17, no. 12. [cit. 24. 1. 2023]. ISSN 1660-4601. DOI: 10.3390/ijerph17124225.

LEOTSAKOS, A. et al. Standardization in patient safety: the WHO High 5s project. *International Journal for Quality in Health Care* [online]. 2014, vol. 26, no. 2, p. 109–116. [cit. 29. 11. 2022]. ISSN 1464-3677. DOI: 10.1093/intqhc/mzu010.

MANSOUR, M. Current assessment of patient safety education. *British Journal of Nursing* [online]. 2012, vol. 21, no. 9, p. 536–543. [cit. 16. 11. 2022]. ISSN 2052-2819. DOI: 10.12968/bjon.2012.21.9.536.

MANSOUR, M. Factor analysis of nursing students' perception of patient safety education. *Nurse Education Today* [online]. 2015, vol. 35, no. 1, p. 32–37. [cit. 16. 11. 2022]. ISSN 1532-2793. DOI: 10.1016/j.nedt.2014.04.020.

MAYRING, P. Qualitative Content Analysis: Theoretical Background and Procedures. In: BIKNER-AHSBAHS, A., KNIPPING, C. and PRESMEG, N. (eds.). *Approaches to Qualitative Research in Mathematics Education* [online]. Dordrecht: Springer, 2015, p. 365–380. ISBN 978-94-017-9181-6. DOI: 10.1007/978-94-017-9181-6_13.

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Příručka k osnově o bezpečí pacientů: multiprofesní edice* [online]. Ministerstvo zdravotnictví České republiky, 2016. [cit. 29. 11. 2022]. Dostupné z: https://iris.who.int/bitstream/10665/44641/29/9789241501958_cze.pdf.

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Zdraví 2020: národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí. Akční plán č. 9: Zajištění kvality a bezpečí poskytovaných zdravotních služeb* [online]. Ministerstvo zdravotnictví České republiky, 2015. [cit. 29. 11. 2022]. Dostupné z: https://www.cnna.cz/docs/tiskoviny/zdravi_2020_akcni_plan_kvalita.pdf.

PEARSON, P. H. and STEVEN, A. *Patient Safety in Health Care Professional Educational Curricula: Examining the Learning Experience* [online]. Report to the National Patient Safety Research Programme. London: Department of Health, 2009. [cit. 16. 11. 2022]. Available from: <https://nrl.northumbria.ac.uk/id/eprint/594/1/Pearson,%20Steven%20-%20Patient%20safety%20in%20health%20care%20professional%20educational%20curricula...Full%20Report.pdf>.

STAVRIANOPOULOS, T. The Development of Patient Safety Culture. *Health Science Journal* [online]. 2012, vol. 6, no. 2, p. 201–211. [cit. 16. 11. 2022]. ISSN 1791-809X. Available from: <https://www.itmedicalteam.pl/articles/the-development-of-patient-safety-culture-105599.html>.

STEVEN, A. et al. Patient safety in nursing education: contexts, tensions and feeling safe to learn. *Nurse Education Today* [online]. 2014, vol. 34, no. 2, p. 277–284. [cit. 24. 1. 2023]. ISSN 1532-2793. DOI: 10.1016/j.nedt.2013.04.025.

TORKAMAN, M., SABZI, A. and FAROKHZADIAN, J. The Effect of Patient Safety Education on Undergraduate Nursing Students' Patient Safety Competencies. *Community Health Equity Research & Policy* [online]. 2022, vol. 42, no. 2, p. 219–224. [cit. 10. 7. 2023]. ISSN 2752-5368. DOI: 10.1177/0272684X20974214.

Kontakt

Mgr. Daniela Bartoníčková
Fakulta zdravotnických věd, Univerzita Palackého v Olomouci
Ústav ošetrovatelství
Hněvotínská 976/3, 775 15 Olomouc, Česká republika
bartonickovadaniela@gmail.com